

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Državni jezik v Avstriji.

III.

„Kdor se hoče prištevati omikanim, mora umeti nemški, le na podlogi nemške kulture, le na podlogi nemške omike je mogoč napredek in prava svoboda,“ trdi neprenehoma naši same nemščine zmožni nasprotniki in oficijozni.

Koliko ironije, ali bolje rečeno, koliko ostudnega šovinizma, ali pa, oprostite mi, obžalovanja vredne nemškutarke budalosti je nakopičene v gori navedenem stavku!

Le Nemec je torej omikan človek, le nemškutar, ki zatajuje svojo lastno mater in se priuči nekaj puhlih fraz nemškutarjenja, se zove luč kulture in prave svobode!

Ali čujete te besede, vi Francozje, Angleži, Italijani in vi, klasični nekdanji narodje, Grki in Rimljani? Surovi, neotesani ste bili, ker nemškega niste znali in ne znate, in ste še vsi, primeroma z Nemci, akoravno so „uzmali“ in uzmajo še marljivo oni vaše bogate zaklade in iznajdbe, ter je pripisujejo svojim.

Ako smo že Slovani tako zaostali mej človeštvom, da na vsak način tuje kulturne podlage potrebujemo, kje je, za Boga! zapisano, da mora to sredstvo samo nemško biti.

Ali so se morda morali celo davni Indijanci učiti, da so po izgledu nemškega leposlovja iz sto tisoč verzov obstoječo epopejo „Mahabharata“ pisali, ali so si umni perzijski satrapi od vsemogočnega Bismarka državnih vednostij izposojevali?

Bolj ne more smešiti nihče svojega naroda, kot oni, ki ga po otročje povišuje in brez pravega uzroka vsem drugim, kakor kramarski jud svoje blago, na izgled postavlja.

Če nam Bog dá, in nas naša junaška in potrpežljiva volja ne zapusti, hočemo in bomo se omikali tudi brez oholih Nemcev; le pravice, dovoljenja do sistem, po pedagogičnih postavah neizogibno potrebnih, zahtevamo od Nemcev in nemškutarjev, družega ničesar. Mi imamo pred Nemci sami še to veliko prednost, da znamo že zdaj in se lažje učimo tujih jezikov, kakor oni, ki so v potu svojega obraza študirali grški, latinski in francozski, marljivo „uzmali“ forme in ideje, in ko so njihove korifeje dosegle lastno klasičnost, — ne one same, ker pravi omikanec je vedno ponižen in oskromen, temveč duševni pritlikovci so jeli kričati: „Mi sami, mi smo omikanci, pred nami naj se klanja vsak, nemška kultura je prva, jedina na svetu.“

To so glavni, gotovo na poštenih nogah stoječi argumenti za nemški državni jezik v Avstriji, in vsak, le nekoliko miroljuben in pošten Nemec sam mora, in je že na tihem pritrdil našim neprestanim resolucijam in zahtevam svobodnega narodnega pota do omike.

Avstrija je Evropa v miniaturni, je oziroma na mnogonarodna svoja ljudstva internacionalna država, takova mora biti njena vlada in v takej državi imamo vsi enake pravice, noben jezik ni boljši od drugega, vsakemu so zagotovljene po najvišjem sklepu jednake privilegije in spoštovanje. Državni jezik je mej takimi okoliščinami le puhla fraza, le povišanje in božanje jedne narodnosti pred drugo, in potem naravna presija njena na menj srečne sosede.

Če ima kdo posebne simpatije do jednega ali drugega jezika, svobodno mu; nihče mu tega ne zameri, nihče ne kriči nad njim, da je izdajalec svojega lastnega naroda.

Mogočna Avstrija ima, hvala Bogu, tako lepo osnovan državni aparat in tako vsestransko izobražene organe in naprave, da se vsakdo lahko priuči vseh mogočih jezikov in umetnostij, če tudi, se ve da, na podlagi nemščine; a to nas Slovanov na takem mestu ne ženira. Kakor smo že rekli, mi sami smo zmožni nemščine in se je učimo radi, zavoljo njene velikanske literature, in pri vsakem omikanem Slovanu so uvršteni mej prve klasike tudi nemški, in morda ne v manjši meri kakor pri Nemcih samih, ki se pečajo posebno v Avstriji bolj s sovražno politiko in s ščuvanjem proti nam, kot s klasičnimi študijami in umetnostmi.

Še enkrat ponavljamo: nemščina ne sme imeti v Avstriji večjih pravic kot drugi jeziki, kajti v Avstriji biva šestnajst milijonov Slovanov in le sedem milijonov Nemcev. Državni jezik je isti, katerega govori največ Avstrijcev ali prav za prav vsi jeziki so državni in — nobeden nij.

L—s.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 24. maja.

Ministerstvo hoče, kakor se z Dunaja piše v „Bohemijo“, ob priliki posvetovanja budgeta v gospodski zbornici odločno izjaviti, da nij nameravano z znano jezikovo naredbo za Češko in Moravsko Nemcev zatirati, kakor nemški liberalni hujskači v novinah in po resolucijah v nemških občinah lažejo.

Judovske nemške novine pritiskajo tudi na dunajsko občinsko zastopstvo, naj se oglasi z resolucijo za nemški jezik. Dozdej pa so dunajski mestni odborniki pamet ohranili. Sklenili so tako dolgo nič resolucijonirati, dokler ministerstvo v gospodski zbornici ne bode govorilo.

Celo angleška „Morning-Post“ razpravlja v posebnem članku jezikovo naredbo za Češko in Moravsko. Omenjene angleške novine pišejo, da se nikakor nij čuditi, da obhaja „stara šola Nemco-Avstrijcev“ nekako groza, ko vidijo takšne poskuse pred svojimi očmi dogajati se, kajti po njih nazorih je cesarstvo navezano na nemško besedo in na nemško mi-

sel, v tem ko je definitivno izobčenje Avstrije iz nemške zveze vendar faktum, kateri mora za soboj imeti potrebno mu konsekvence. Graška „Tagespost“ zavrača v uvodnem članku svojega sobotnega večernega lista te in druge resnične trditve omenjenega nepristranski sodbečega angleškega lista z vso nemško nesramnostjo rekoč, da o zatiranju Slovanov se že od začetka konstitucionalne dobe ne more govoriti, ker da bi sicer Slovanstvo ne bilo moglo takó zelo napredovati. Ako bi Slovanje prišli na krmilo, da bi bila vsa dosedanja vnanja politika nemogoča, ker baš Slovani so protivni avstrijsko-nemški zvezi, katera je najboljše (?) protitežje ruskim željam po razširjenju.

Dunajska „Deutsche Ztg.“ je nedavno prinesla „izrednega pomena novico“, javljajoča, da so v novjšem časi bile pri dunajskega notranjega mesta okrajnej sodnji uložene mnoge tožbe v češkem jeziku. Nemci so se zatorej jezili in bali, da bi se ne „počéhili“. Kako prazno in neumno je bilo to kričanje znane klišeje gospoda Reschauerja, razvida se iz večerajšnjega lista „Pol. Corr.“, katera pravi, da je na Dunaji že stara navada, prejemati takšne spise v različnih jezikih, na pr. ogerškem, poljskem in češkem, ter da se na jednake uloge po dosedanjih ukazih nij jemal in se ne jemlje nikakšen ozir.

Vnanje države.

Iz Beograda se poroča, da pride bolgarski knez Aleksander v druge polovici prihodnjega meseca tjakaj na dvadnevni obisk. Koncem meseca junija pak odpotuje srbski knez Milan na Dunaj, kjer se snide najbrž z grškim kraljem, od tam pak pojde v kakšne toplece za več tednov.

Po vsem svetu je veliko pozornost vzbudila velevažna izjava angleškega prvega ministra Gladstonea, da nema Anglija nobenega interesa več na obstanku Turčije. Bismarkova „Nordd. Allg. Ztg.“ meni, da tist dan, ko je Gladstone to rekel, (20. t. m.) je zaobračaj v razvoji zgodovine orientalnega vprašanja.

Odgovarjajoč Forsterjevemu vprašanju je izjavil Gladstone, da so se v njega pismu na Karolyja besede, ki se tičejo necih velevlasti, nanašale na Rusijo, glede nekega članka, kateri je izšel v januarskem zvezku časnika „Nineteenth Century“. — Na Gourleyevo vprašanje je odgovoril Hartington: Z garnizijo v Pešaveru vred je v Afganistanu 60.000 mož. Vojnih stroškov je dosle okoli 71.550.000 gl.; preko 30 milijonov se je izdalo za napravo železniške zveze. Kadar bodo glavarji izvolili si v Kabulu vladalca, katerega ugled bode obetal Angleški trajno prijateljstvo, se bodo vojaška krđela začela umikati jedno za drugim.

List „Times“ v ostrih izrazih graja Salisburyjeve napade proti sedanjemu kabinetu ter njega sarkastične izjave o naporih Granvillovih, da bi se zopet sporazumele evropske velevlasti. Do zdaj je bila častna karakteristika konservativcev pod Beaconsfieldom, v opoziciji narodnih interesov ne podrediti interesom strankarskim, toda grenke besede Salisburyjeve in Beaconsfieldove se ne drže te tradicije. „Tu gre vendar — pravi navedeni list dalje — za

angleško vlado in nikakor ne samo za liberalno vlado, in dokler se ta ne bode velikansko zmotila, naj bi jo v njenih prizadevanjih podpirali, a je ne overali“.

Uže v zadnjič smo omenili, da **Bismark** v glasovitem „kulturkampfu“ zoper katolike odstopa nazaj, reterira s tem, da je v pruskem zboru nekatere olajšalne dostavke k postavam predlagal, katere je Nemčija leta 1873 naredila zoper katolike. Leta 1873 je Bismark rekel, da gre tu za boj mej duhovenstvom in kraljestvom, boj, ki je starši od prihoda našega zveličarja na svet. Leta 1875 je Bismark dejal, da gre v tem boji zoper katolike za neodvisnost države in naroda, za duševno svobodo naroda od jezuitov in Rima. Denes je pa Bismark, videč, da vse njegove postave nemških katolikov niso razorganizirale, prisiljen reči: „treba je katoliškim pritožbam ustreči“.

Dopisi.

Z Bleda 20. maja. [Izv. dop.] Našemu Bledu pravimo, da je raj kranjske dežele. Kolikokrat nas kako društvo obišče, se toastira na naše jezero, na velikana Triglava, ki pomosno nas straži i. t. d.

Če pa greš od gostilnice do gostilnice in končno vse obiščeš, pa ne zapaziš ne jednega slovenskega časopisa, kaj potem o našem jezeru praviš?! —

Najdeš „Weltblatt“, staro in novo „prešo“, „Laibacher Zeitung“, le poštenega slovenskega lista ne. Ravno tako so na Bledu nemški listi zastopani, kakor v kakšnem nemškem „badu“ gori v „rajhu“. Sramovati se bi mogel okuženega Bleda, ko bi bila narava k temu kaj pripomogla. Oštirji se izgovarjajo, da tujci, kateri obiskujejo Bled, ne vprašujó po slovanskih časopisih.

Te vrstice pišem samo zato, da opozorjem slovenske kroge na to prikazen in jih pozivljem, naj, ko obiskujó Bled, dajo našemu jeziku s tem zadostenje, da po gostilnicah, kjer dobro plačujejo, slovanskih časopisov zahtevajo. Na ta način bo mogoče oštirje prepričati, da ima naš slovenski jezik veljavo, ako ga odlična gospoda govori in bere.

Drugo, kar sem na Bledu opazil, je širokoustno nemškutarenje od strani tako-zvanih „beračev“ in „birtov“. Če te prosi za krajcar, se pači v strašnej tujščini, če ti ponudi kislega vina, stori to v švabščini, in oholo te pogleda, ko mu ti v njegovem (domačem) jeziku odgovoriš.

Slovanske kroge prosimo, naj s takimi „birti“ govore samo slovansko, da bodo spoznali, kako so neumni in končno se svojega materinega jezika ne sramovali, zlasti ker nemškega presneto slabo znajo.

Ravno to velja o Bohinju, Lescah, Polčah, Begunjah in Kranjskej gori. —

Samo v Radovljici je mala izjema. Tam se dobi v kavarni in še v enej gostilnici „Slovenski Narod“.

Iz Preloke na Dolenjskem 21. maja [Izv. dop.] Pošta je gotovo dobra in koristna naredba. To spozna naj bolj tisti, ki mora hoditi do bližnje pošte po več ur; v takem položaji so tudi Preločanje. To jim je toliko huje, ker so pred nekaj leti imeli tu c. kr. pošto, a pozneje je prenehala, baje zato, ker je bilo več stroškov nego dohodkov. Če pa uže sl. c. kr. pošti nij ugajalo, trošiti za tukajšnjo pošto 300 do 400 glđ., vendar bi se dala kako drugače in ceneje napraviti poštna zveza mej Preloko in bližnjo pošto Viniško, ki je vsakojako potrebna, kajti tukajšnji prebivalci hodijo večjidel na tuje, ter tam kupčujejo, in tako vedno dopisujejo svojcem, dalje je tu se-

dež županstva, župnijskega urada in šolskega vodstva.

Zaradi mejne zaprtije biva tu c. kr. žandarmerijska ekspositura in več vojakov. Zato je število uradnih in drugih dopisov precej veliko.

Bilo bi tedaj gotovo v interesu dopisujočega občinstva sploh, kakor službenih organov posebe, da bi se napravila kaka poštna zveza mej Preloko in Vinico, mislim na tako zvani „Briefsammelkasten“, ki ga tudi uže imajo v nekaterih krajih.

V to svrhu bi menda zadostovala mala svota od 50 gold. Tukajšnje županstvo je tudi prosilo za dovoljenje te naredbe. Nadejati se je, da slavno c. kr. poštno vodstvo ne odbije skromne te prošnje. I—č.

Iz Novega mesta 20. maja. [Izv. dopis.] Veliki narodni koncert, katerega je napravil g. Franjo Grbič s soprujo dné 9. t. m. v dvorani I. narodnega doma, imel je jako lep izid. O umetnem petji g. Grbiča in njegove gospe Milke, katerih obéh imé sloví po celem Jugoslavjanskem, od tukaj kritiko pisati bilo bi predržno: zabeležim le to, da je enoglasno slišati: „kaj tacega v Novem mestu še nij bilo!“ — Temu vredno se je pa tudi zbralo najodličnejše občinstvo „elita“ Novega mesta, v mnogobrojnem številu v čitalničnih prostorih.

Sodelovali so pri tem koncertu iz prijaznosti novomeški pevci pod izvrstnim vodstvom neutrudljivega g. Adolfa Rohrmann.

Posamezne točke programne so se vršile natančno in izvrstno.

Pri tej priliki ne smem pozabiti povedati, kar celo Novo mesto veseli, da so naši pevci tako izvrstno in jako peli, kakor še nigdar prej ne; se vé, brez g. dr. Stanka Stergarja, kateri je, slučajno ravno zdaj na odpustu na Dolenjskem bivajoč, iz prijaznosti pel v 2. in 7. točki bariton solo, bi se ne moglo kaj tacega doseči. Ako strokovnjak Fr. G. reče: „vrli krepki glasi, izvrstno izšolani pevci“, potem smemo mi Novomeščanje ponosni biti na pevce naše. Zatorej čast in hvala tudi našim pevcem, sosebno pa gg. A. Rohrmannu in dr. St. Strgarju, za ta lepi večer, ki ostane Novomeščanom v dobrem spominu.

Od Lipice na Krasu 20. maja. [Izv. dop.] Binkoštni ponedeljek je praznovala naša Lipica 300letni obstoj svoje kobilarne. Svečanost je bila lepa, času primerna. Prišlo je več dostojanstvenikov dvorskih, mej njimi princ Thurn-Taxis, general kavalrije, dvorni svetnik Ivoy, dvorni tajnik Auer, vodja kobilarne g. Vieten in drugi. Mej drugimi so bili vabljeni gg. Vitez pl. Bosizio, c. kr. okrajni glavar v Sežani, R. Mahorčič, župan sežanski, dr. Bozoni, župan tržaški in še drugi. — Na željo Nj. Veličanstva nij bilo posebnih ceremonij, nego razdelila se je lepa svota denarja mej uboge. Dostojno bilo je dvorišče in okolica ovenčana in dekorirana z avstrijskimi zastavami pa grbi; pod mogočno slovansko lipo stala je prižnica, raz katero je g. Legat, dvorne lipniške kobilarne kaplan, govoril primeren slovensk govor. Po pridigi bila je v kobilarniške kapeli svečana sv. maša, katere so se udeležile pozvane politiške in duhovenske oblasti. — Na to je bil: „Te Deum“ in po končanej cerkvenej svečanosti odšla je vsa gospoda pod vodstvom kobilarničnega vodje g. Fingera zopet na dvorišče. Tam je princ Thurn Taxis govoril slavnostni govor, ter odkril dve v zid vzdani tabli, v katerih stoji udolbeno: „Carolus Arhidux Austriae, Dux Styriae, Carinthiae et Carniolae Equariam Instituit. In Memoriam

Foundationis XIX. Maii MDLXXX.“ Na desnej strani: „Franciscus Josephus I. Imperator Austriae Rex Apostolicus Hungariae Restauravit Et Auxit In Memoriam Jubilaei XIX. Maii MDCCCLXXX.“ Oddal je na to g. general kavalrije g. glavarju sežanskemu lepo svoto denarja za uboge, in g. glavar vitez Bosizio se je zahvalil za to s toplimi besedami, končavši svoj govor s trikratnimi živioklici na Nj. Veličanstvo, ki je našel pri občinstvu burni odmev. Sledil je potem banket, kjer se je mnogo napivalo. Pri tej priliki se je razdelila mej posamezne gospode knjige z naslovom „Lippiza 1580 — 1880“ — spisal dvorni tajnik Auer. Po šestej uri zvečer so se vse honoracije odpeljale v Sežano in od tam na kolodvor, od koder se je gospoda odpeljala z brzovlakom v Prestranek, kjer se je drugi dan slavila enaka svečanost.

Kot dodatek te slovesnosti moramo še omeniti, da je Nj. Veličanstvo blagovolilo vsled te 300letnice podeliti g. Vietenu, kobilarne vodji Franc Jožefov red, kobilarne mojstru (Gestütsmeister) E. Fingerju in kontrolorju Fr. Hanuschu zlati križec s krono, in konjezdravniku L. Neubergerju zlati križec. — Živeli! —

Iz Trsta 21. maja. [Izv. dop.] Minoli teden smo izgubili v Trstu moža, katerega je poznalo vse v Trstu, po Krasu in vsa vipavska dolina. Josip Leban, trgovec, umrl je 14. t. m. Pokopali so ga v nedeljo popoldne. Naroden Slovenec z dušo in telesom, akoravno trgovec (ker trgovci so kaj radi kozmopoliti), znal je imponirati celo nasprotnikom, da so ga čestili kot narodnjaka. Njegov pogreb je bil izgleden, nad 2000 osob, povečjem narodnjakov se je udeležilo spreveda. Rakev je bila z mnogimi venci obložena; posebno so se odlikovali trije venci: prvega so položili tržaški Slovenci, druga dva pa sta bila jeden od slovenskega podpornega društva in jeden od rojanske čitalnice. Vsi trije so bili primerno oplešani s širokimi trobojnimi trakovi in zlatimi napisi in kiticami iz srebra in zlata. Lebanov pogreb je tudi nasprotnikom pokazal, da Slovenci svoje umrle rodoljube častimo, in velikanski pogreb je tudi naredil utis, da Slovenci smo tukaj!

Naj s par besedicami omenjam še zadnjega koncerta „slovanskega podpornega društva“ binkoštno soboto. Izpal je vrhu vseh agitacij nasprotne stranke sijajno. Petje je bilo izborno, posebno pa lepe Försterjeve „Ave Marija“. Krono pa je veselici dal naš operni pevec g. Josip Nolli, ki je iz prijaznosti sodeloval. „Nezakonska mati“ je bila prva pesen, s katero je očaral občinstvo. Uže pri nastopu je bil burno pozdravljen. A ko je končal, zagrmelo je aplavza po gledališči in ponavljati jo je moral. Njegov „Kje dom je moj“ je zopet elektriziral narod. Nolli je dobil krasen lovorev venec s trobojnimi trakovi in zlatimi kiticami, mlade gospodičine pa so ga s šopki obsule. G. Nolli je naredil tržaškim Slovincem veliko veselje in čast, ko je deloval pri tej besedi.

Iz Trsta 22. maja [Izv. dop.] Na kratko ste bili uže omenili v svojem cenjenem listu, kako sijajen je bil zadnji koncert slovanskega podpornega društva. Čestite Vaše čitatelje, menim, bode pak vendar zanimalo, izvedeti, kako so celo nasprotniki naši bili prisiljeni, priznati odlični uspeh naših naporov. Pri vsakej priliki Slovanom — a posebno še Slovincem — sovražni tukajšnji list piše namreč v jednej svojih zadnjih števil takšno gotovo nepri-

stransko pohvalo našim vrlim predstavljalcem: „Koncert slovanskega podpornega društva, kateri je bil dné 14. t. m. v gledališči Fenice, more se nazivati vsestransko vrlo posrečenim. Zbori, katere je vodil marljivi pevovodja gospod J. Bartelj, so se obnesli res nepričakovano, osobito je mešani zbor močno odlikoval se pri Foersterjevej „Ave Marija“; pelo jo je 24 mladih deklet in okolo 50 pevcev — ploskanje bilo je tako burno, da se je moral ta komad dvakrat ponavljati. Zbor „Cigani“ se je pel prav eksaktno in je vzlasti samospjev gospoda Vадnоnа bil ves dovršen. Najsijajnejša točka vsemu koncertu je gotovo bila romanca iz opere „Un ballo in maschera“, katero je pel baritonist gospod Nolli. — Gospod Nolli je pevec znamenite vrste in se je kot takšen najboljšje izkazal tudi uže v prvih milanskih gledališčih (mej temi v Scala-gledališči): njega simpatična oseba, njega izvrstno izvežbanje, njega obsežni in krepki glas: vsa ta najvrednejša svojstva v sebi združuje v obilej meri ta umetelnik. Umeje se o sebi, da je občinstvo izredno zadovoljno umetelnika osobito odlikovalo, poklonivši mu brez števila vencev in šopkov. Tudi gospod Bartelj je v priznavanje prejel dva prekrasna venca. Veselo igro „Dobro jutro“ so diletantje igrali zelo živahno ter so z njo vzbujali v občinstvu neprisiljeno veselost. Obče se mora društvu o tem koncertu samo čestitati. Kakor čujemo, je tudi materijalen uspeh predstave vrlo zadovoljiven, ker je bila obiskana zelo polnoštevilo.“

Iz Pulja 18. maja. [Izv. dop.] Slovanska čitalnica v Pulji je na drugem občnem zboru, ki je bil naznanjen v šte. 105. „Slov. Naroda“, enoglasno izvolila za predsednika g. Štefana Križniča, c. kr. šolskega nadzornika, ki je tudi predsedništvo prevzel. Nadejati se je, da bode čitalnica bolje napredovala, kakor je dozdaj. Za podpredsednika je izvoljen g. Srečko Vittori, ravno dospevši iz Ajdovščine. Puljska čitalnica sme ponosna biti, da si je taka dva gospoda v odbor pridobila. Tudi v odbor je dobro volila: g. Andreja Benigarja, stolnega kaplana za tajnika, in g. Josipa Sobana za knjižničarja. Od starega odbora je ostal samo denarničar in jeden sodelavni ud odbora ter jeden namestnik. V odboru je 5 Slovencev in jeden Hrvat, za odborove namestnike so izbrani tudi 4 Slovenci in jeden Dalmatinec ter jeden Čeh, tedaj je v odboru 9 Slovencev, jeden Hrvat, jeden Dalmatinec in jeden Čeh.

Ker vam uže pišem, naj še nekatere vrste dodam o posvečevanju zastave tukajšnjega delavskega podpornega društva „società degli artieri“. Oznanjeno je bilo po naših ulicah, se ve da samo v laškem jeziku, da se ima blagosloviti zastava tega društva na binkoštno nedeljo, kar se je tudi zgodilo. Za botra ali kuma sta bila naprosena cesarjevič Rudolf in njegova nevesta vojvodinja Štefaniya, ki sta tudi sprejela in v dar poslala krasen trak, ki zastavo kinča, da je malo, ali rekel bi nobenega društva nij pri nas, da bi se s takim darom moglo ponašati; trak je polovico rudeč in polovico bel, in na njem krona avstrijska ter napis „Kronprinz Erzherzog Rudolf“ druga polovica ima napis „Prinzessin Stefanie“ z belgijskim grbom z dijamanti. Ker se Nj, vis. nij mogel svečanosti udeležiti, naprosil je namestnike, namreč: grofa Giovanellija, c. kr. okrajnega glavarja in njegovo soprogo ga namestovat.

Domače stvari.

— (Ad vocem: Kaltenegger.) Dunajski oficijozni „Fremdenblatt“ dementira poročilo znanega ljubljanskega kombinatorskega dopisnika dunajskih judovskih listov, da vlada namerava uže zdaj prestaviti g. Kalteneggerja iz Ljubljane. Ljubljanski dopisnik „N. Fr. Pr.“ je spet enkrat lagal ali po svoje kombiniral. Vedoč dobro in poznajoč mišljenje po Ljubljani, da je g. Kaltenegger kot zagrizen nemškutarski agitator v deželi jako nepriljubljen, skombiniral si je, da bode po prizadevanji kranjskih poslancev v Gradec prestavljen. Obžalujemo ta krat, da nij zadel resnice. Za pomirjenje kranjske dežele bi bil advancement g. Kalteneggerja iz Ljubljane proč pač zelo želeti in stvar tem lažje izvršljiva, ker je njega mesto sinekura in bi se državi lehko 4000 gold. prihranilo.

— (Za pomnoženje „vznemirjenja“ Nemcev.) Da bi pomnožil tisto čudno vznemirjenje Nemcev, katero vlada le v nemško-judovskih in renegatskih časopisih, in pa da bi si svoj goldinar honorara zaslužil, telegrafiral je bil uže omenjeni ljubljanski dopisnik v dunajske liste tudi še drugo laž ali pusto kombinacijo, namreč, da se je „sloveniziranje“ kranjskih srednjih šol uže začelo, in sicer na učiteljskem pripravišči v Ljubljani. Ali uže so mu oficijozni s pravico za petami in ga na laž stavljajo. Kar se tiče „koncesije slovenskemu idijomu“, o kateri so namreč poročale nova in stara „Presse“, „D. Ztg.“ in dr., čitamo v „Pol. Corr.“ takšen popravek: „Na predlog kranjskega c. kr. deželnega šolskega sveta od dné 12. marca 1880 je naučno ministerstvo dovolilo, da se počenši s prihodnjim šolskim letom na c. kr. ženskem izobraževališči v Ljubljani poučuje veronauk, kakor se to vrši v moškem učiteljski uže od nekdanj, v slovenskem jeziku. To izjednačenje obeh zavodov glede poučavanja v veronauku je bilo povod, da so se raznesla na tendenciozen način poročila o namišljenem poslovenjenju kranjskih učiteljskih izobraževališč, na katerih se drugi predmetje itak predavajo v nemščini.“ — Mi v interesu stvari obžalujemo, da je tudi ta oficijozni popravek resničen, in da se, žalibog, slovenjenje srednjih šol še nij začelo ni z najmanjšo spremembo na učiteljski. Dunajski listi se z ljubljanskimi telegrami le sleparijo.

— (Deputacija z goriškega Krasa pri g. dež. predsedniku Winklerju.) Dné 22. t. m. prišla je iz Sežane posebna deputacija kraških volilcev čestitat svojemu državnemu poslancu g. Winklerju na njegovem imenovanju za deželnega predsednika kranjskega. Deputacijo je vodil veliki posestnik in župan sežanski, g. R. Mahorčič, deputati so bili poleg njega še gg. podžupan Janez vitez Valentinčič, krajni šolski nadzornik in veliki posestnik Jos. Delena in c. kr. davkar Gaberšček iz Sežane. Gospodje so nam pripovedovali, da so bili jako prijazno sprejeti.

— (Dnevni brzovlaki) mej Dunajem in Trstom bodo — kakor čitamo v „Laib. Ztg.“ — vendar le zopet vozili po vsej progí, počenši od dné 1. junija. Z Dunaja bodo odhajali ob 7. zjutraj in iz Trsta ob 6. in 45 minut zjutraj vsak dan.

— (Požarnih odškodnin) je praška banka „Slavija“ v upravnem letu 1879 izplačala na Kranjskem 11.066 gld. a. v. in sicer 27. pogorelcem.

— (Z Dunaja) se nam piše: Društvo „Slovenija“ napravi v sredo 26. t. m. ob 8. uri zvečer (pri Schneiderji, I. Wollzeile) svoj občni zbor. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje. 2. Poročilo o tisočletnici, kar se je uvel slovenski jezik v liturgijo. 3. Berilo o Puškinu, čita Janko Babnik. 4. Volitev predsednika. 5. Volitev treh odbornikov. 6. Volitev jednega revizorja. 7. Slučajni predlogi in interpelacije. K tej seji vse gg. ude in prijatelje društva uljudno vabi odbor.

— (Popolnoma resnična smešnica.) Pod tem naslovom se nam piše: Dobrodelno društvo v Ljubljani razposlalo je baš na vsa kranjska županstva poziv, da so za ranjence leta 1859 nekatere ustanove ali „štiftenge“ za oddati. Tak poziv došel je tudi županu srenje S. v V. . . . i v roke. Mož, ker sam niti črke brati ali pisati ne zna, da slovensko pisani dopis nekemu drugemu, toda ne srenjskemu tajniku prebrati. Nasledek te nedoslednosti bil je pa ta, da je srenjski sluga sledečo nedeljo pred cerkvijo sledeče oznanil: „Se vam da vedet“, da so od dobrodelnega društva v Ljubljani za ranjence leta 1859 nekatere „štiftane mrtvaške maše“ razpisane. Tist, kateri je bil leta 1859 v vojski ranjen in hoče, da se tudi zanj taka štiftana maša bere, oglasi naj se do 25. maja pri c. kr. okrajnem glavarstvu.“

— (Iz Gorice.) Dné 3. junija t. l. bodo volili goriški trgi in obrtnijski kraji Ajdovščina, Kanal, Tolmin, Kobarid in Bovec v Tolminu svojega zastopnika za goriški deželni zbor, naslednika gospodu Winklerju. „Soča“ priporoča izbrati kandidata iz tacihi mož, kateri nijso sluge vsakodobne vlade, ampak so kolikor mogoče neodvisni, značajni, za blagor dežele vneti in, ko gre za brambo njenih pravic, iskreni možje.

— („Slavjanska Beseda“ v Sofiji.) Kakor se nam piše iz Sofije, osnovalo se je tam veliko slavjansko-narodno društvo, kojemu je svrha, da povzdigne društveno življenje v prestolnici kneževine Bolgarije, ter ima za zadačo, da neguje slavjansko petje, da prireja zabave, da drži časopise v vseh slav. jezikih itd. Podobno je torej čitalnicam v širjem pomenu besede. Členovi društva so skoro vsi inteligentni Bolgari, posebno uradniki, višji in nižji, potem so členovi raznih slavjanskih plemen, največ Čehi, Srbi, Rusi itd. — Društvo „Slavjanska Beseda“ izbralo je za predsednika našega rojaka Slovenca g. A. Bezenška.

— (Strela) je udarila 17. t. m. v neko kočó v Erjavci pri Rogatci in ubila 12letnega dečka, ko je ravno iz knjige čital, a družega dečka je omamila. Streha se je užgala, a pogasili so ogenj.

— (V vodnjak padel.) Petletni dečko Janeza Bezjaka pri sv. Ivanu pri Trstu je dné 21. t. m. igral se pri vodnjaku, stopil na obgrajo, ki je okolo vodnjaka in v globočino padel. Oče je to videl, precej na pomoč prišel, izvlekel sinka iz vode, vendar je fantek umrl vsled pobitja na glavi.

— (Iz ljubosumja smrtno ranil) je v Trstu minoli torek 21letni kotlar Branković svojo ljubico Ano Matrič, 21 letno Gorčanko. Našel jo je v hiši, o kateri nij posebno dober glas, in jo je zabój z nožem v trebuh. Nesrečnico so prenesli v bólnico, kjer je dve uri pozneje umrla. Branković, skrivši se od začetka, javil se je policiji sam.

Razne vesti.

* (Advokat samomorec.) Na Dunaji se je 21. t. m. advokat dr. baron Hell, kacihi 40 let star, sam usmrtil. Vrgel se je s četrtega nadstropja s okna na dvorišče, razbil si črepanjo in polomil kosti, da je precej mrtev obležal. Uzrok samomora je njegovo slabo denarno izhajanje, vsled česar se je Hella melanholija lotila bila. Na Dunaji je advokatov preveč, zato je konkurenca velika in zlasti po krahju jih je dosti, ki slabo izhajajo.

* (Velik požar.) Mestice Burszton na Gališkem je razdejal grozen požar. Hiš je pokončenih 64 in 72 družin nema strehe.

* (Gozd v skalovji.) V kámenjelomu Edge-lane v Oldhamu so našli delavci dvanajst prastarih dreves, dobro ohranjenih in po dva črevlja debelih. Skalovje je popolnem obdajalo korenine drevesne in veje so se utisnile v kamen. Angleški profesor, kateri je ta kámenjelom obiskal, je izjavil, da so ta drevesa iz srednje ogljene dobe in da enakih nij najti v Evropi.

* (Takšnenágrade so kaj vredne!) Angleške „Times“ poročajo, da je odposlanec nekih ameriških novin kneza Bismarka pozval, naj bi vsak teden pisal en članek po 2500 dolarjev. Ako bi se Bismarkov članek ne natisnil iz katerega si koli uzroka, obljubil je odposlanec knezu, da se mu plati odškodnine 260.000 dolarjev, katera vsota bi se uže v naprej naložila. Bismark se je tej ponudbi srčno smijal in jo je odbil, rekoč, da ima premnogo družega posla.

* (Trinajstletna pisateljica.) Na Angleškem je izšla knjižica indijskih čudskih pripovedek, katere je spisala 13letna hčerka indijskega svetovalca Whitley Stokesa. Mlada

pisateljica je v angleščini zabeležila one pripovedke, katere so jej pripovedovali pòsli nje očeta v jezici hindostanskem.

Zahvala celjskim pevcem.

Ob priliki volilnega shoda na binkoštni ponedeljek so naš trg počastili sè svojo navzočnostjo tudi vrli pevci celjske čitalnice, in so po oficijalnem delu čestite nam goste in nas tržane s svojim krasnim popevanjem navduševali in vnmali za domačo stvar, ter nam dali priliko, občudovati tako izvežbani pevski zbor, na katerega sme ne le Celje, nego ves Spodnji Štajer ponosen biti.

Vrlim pevcem celjske čitalnice kličemo torej: Slava! Živeli!

Št. Jur na juž. žel. 22. maja 1880.

Tržani.

Umrli so v Ljubljani:

20. maja: Jurij Turk, sitar, 62 let, v slonovih ulicah št. 22, za sušico.

21. maja: Neža Gasparšič, mestna uboga, 84 let, na karlovške cesti št. 9, za rakom.

22. maja: Jakob Belič, nadziratelj v zalóžnici, 43 let, cesta na južno železnico št. 4, za jetiko. — Ivana Turšič, hišnega gospodarja hči, 16 dni, opekarska cesta št. 7, za slabostjo.

V deželnej bólnici:

19. maja: Martin Železnik, gosač, 67 let, za starostjo.

20. maja: Andrej Mahné, gosač, 22 let, za brankomko. — Karl Seidl, pisar, 28 let, za pljučnico. — Jurij Lapajne, krojač, 63 let, za pljučno vodenico.

Dunajska borza 24. maja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . . 72 gld. 50 kr
Enotni drž. d. lg v srebru . . . 73 . . . 25 . . .

Zlata renta	88	50
1860 drž. posojilo	130	—
Akoije národne banke	836	—
Kreditne akoije	278	60
London	118	—
Srebro	—	—
Napol.	9	40
C. kr. cekini	5	59
Državne marke	58	10

Zahvala.

Vsem prijateljem, znancem in vdeležiteljem pri sprevodu našega ljubljeneega so-proga, očeta, gospoda

Oroslava Turka,

zlasti dariteljem krasnih vencev, izreka najtoplejšo zahvalo (240)

žalujoča rodbina.

V Ljubljani, dné 23. maja 1880.

Zahvala.

Za izkazano sočutje o smrti in za obilno udeležitev pri pogrebu nepozabljivega očeta, oziroma starega očeta in tasta, gospoda

Luka Vidica,

izreka vsem sorodnikom in znancem, posebno pa gg. pevcem najtoplejšo zahvalo (239)

žalujoča rodbina.

Novo mesto, dné 22. maja 1880.

Loterijne srečke.

Na Dunaji 22. maja: 62, 74, 21, 80, 89.

V Gradci 22. maja: 45, 59, 90, 10, 24.

Dr. Spranger-jeve

kapljice za želodec

pomagajo vsakomu, ako ima krč v želodci, migréno, slabosti, krč v prsih, mastno kolcanje itd. Odpre hitro in brez bolečin truplo. Zoper zlato žilo in zaprtje. Pri škrofeljnih odpravijo te kapljice vso tvarino, iz katere izhaja bolezen in odpravi červičke. Kdor ima davični kašelj, naj vzeme po 1/2 žlice teh kapljic vsako uro, dokler ne pride zdravnik, ker takoj bolezen ublaži in odpravi vročino. Varuje v koleri in nalezljivih boleznih zoper to, da se bolezen ne naleze, a mora se vsak dan nekoliko teh kapljic izpiti. Na potovanji, ko nerodno uživanje prouzroča slabosti, pomaga takoj. Zoper jezo in bel jezik, ker odpravi žolč in da zopet slast.

Naj se poskusi z majhenim in vsagdo preveri o njih brzem uplivanji.

Prodaje samo lekarnar J. Svoboda v Ljubljani, sklenico po 30 in 50 kr. (169—2)

Neizogibno potrebno za vsako gospodinstvo!

Uspešno se je rabilo

zoper davico, kozé, rudečuho, osepnice itd.

Novo antiseptiško, desinfirujoče in higijeniško sredstvo

„SANITAS“

od

F. A. Sarg's Sohn & Comp. in Wien.

Centralno zalogo za prodajo „en gross“ ima

Vogl Brothers Succrs.

WIEN, I., Himmelpfortgasse Nr. 26.

(219—3)

Zaloge v Ljubljani: Vilj. Mayr, lekar; Gabriel Piccoli, lekar; E. Birschitz, lekar.

Tužci.

24. maja:

Pri Slonu: Domladiš, Jerovšek iz Bistrice. — Grilič iz Dunaja. — Tonda iz Trsta. — Humel, Jacobi iz Dunaja.

Pri Maličci: Dr. Babnik iz Dunaja. — Ornik iz Brzice. — Mülner. Peter iz Dunaja. — Sotscheg iz Kočevja. — pl. Schwegel iz Dunaja. — Ober-ranzmayer, Podebrel iz Grada.

Pri avstrijskem cesarji: Baltesar iz Grada. — Mošero iz Tolmina.

Pravo, nepokvarjeno

istrijsansko črno vino

dobiva se liter po 64 novč.

v gostilnicah

pri „belem volku“, „pri Lozarji“

in „pri Virantu“.

(235—2)

Izdatelj in urednik Makso Armic.

Hranilnično naznanilo.

Po včerajšnjem sklepu glavne skupščine društva kranjske hranilnice, se v kranjske hranilnici z dnem

1. januarja 1881

obresti tako-le znižajo:

a) Od vložitev na knjižice

od 4¹/₂ na 4⁰/₁₀,

b) Od posojil na hipoteke

brez izjeme, to je, tako uže od posojenih, kakor tudi od onih, ki se bodo oddala od 1. januarja 1881

od 5¹/₂ na 5⁰/₁₀.

Vse druge določbe o obrestih od vložitev ostanejo nespremenjene. (233—3)

Vodstvo kranjske hranilnice,

v Ljubljani, dné 19. maja 1880.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.